

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

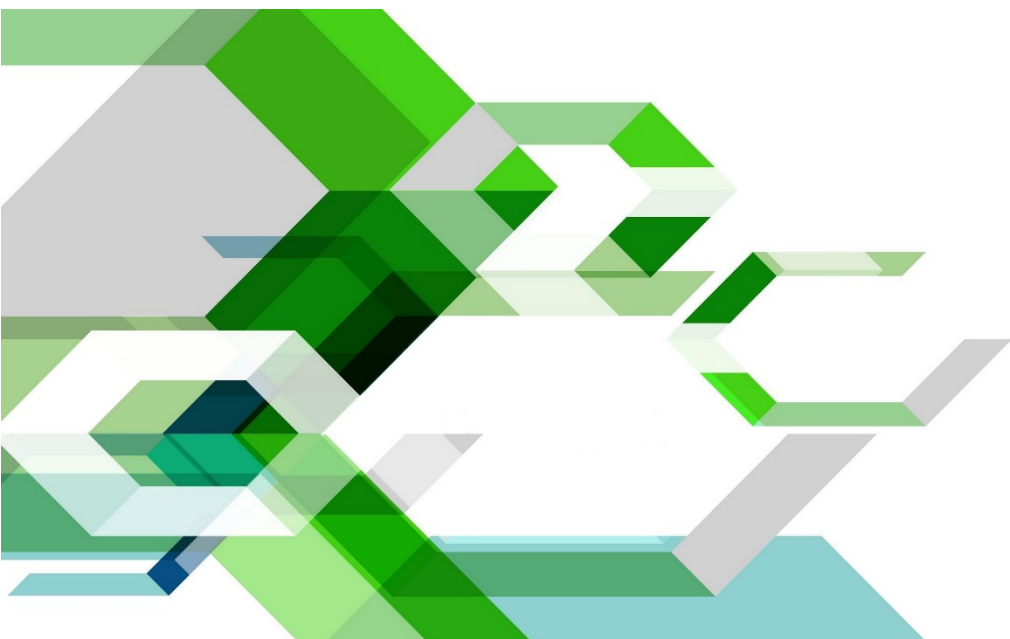
สำนักธรรมาภิบาลและบริหารทั่วไป

พฤศจิกายน 2563

การประเมินความเสี่ยง

การทุจริต ประจำปี 2564

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตของ กสศ. ประจำปี 2564

ความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นเรื่องที่ กสศ. ตระหนักและให้ความสำคัญยิ่ง สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กร หรือ พ.ร.บ. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งระบุให้การดำเนินงานของ กสศ. ต้องเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา และมีมาตรการป้องกันการทุจริตที่เหมาะสม

คณะกรรมการบริหาร กสศ. ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านธรรมาภิบาลขึ้นมา เพื่อให้คำแนะนำแก่สำนักงานในการจัดทำระบบธรรมาภิบาลและการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการบริหาร กสศ. ได้ให้แนวทางแก่สำนักงานในการดำเนินงานในโครงการต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันการทุจริตตามหลักธรรมาภิบาลตลอดมาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้เห็นชอบในการประกาศใช้ชุดนโยบายด้านธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย

1. นโยบายธรรมาภิบาล (Governance Policy)
2. นโยบายการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (Compliance Policy)
3. นโยบายการบริหารความเสี่ยง
4. กฎบัตรคณะกรรมการบริหาร
5. ประมวลจริยธรรม กสศ.

ใจความสำคัญของชุดนโยบายด้านธรรมาภิบาลใจความสำคัญของชุดนโยบายด้านธรรมาภิบาลดังกล่าว ครอบคลุมประเด็นการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรือก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานภายในหน่วยงาน เพื่อหาความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในขั้นตอนของการดำเนินงาน
- เพื่อได้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงการทุจริตและตระหนักถึงผลกระทบจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการทุจริต
- เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารใช้กำหนดนโยบายในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริตอย่างได้ผลเป็นรูปธรรม

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของ กสศ. ประจำปี 2564 ประกอบด้วยขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

1. กำหนดกรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2564
2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ทั้งระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และระดับความรุนแรงของผลกระทบ รวมทั้งระดับความเสี่ยงและมาตรการที่จะใช้ในการบริหารความเสี่ยง
3. พิจารณากิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต และระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง

- วิเคราะห์ระดับความเสี่ยง โดยกำหนดระดับโอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้นและระดับผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อ กสศ. แล้วจัดทำเป็นเมทริกส์ความเสี่ยง
- วิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงและมาตรการหรือแนวทางในการจัดการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้สอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติตามบริบทขององค์กร
- จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต โดยวิเคราะห์มาตรการที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ และมาตรการใดที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมในกรณีที่จำเป็นเพื่อลดระดับหรือบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปี 2564 ประกอบด้วย 2 ด้าน

ด้านที่ 1 ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร

ด้านที่ 1 ประเมินความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร

2. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
5	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ
4	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง
3	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง
2	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อย
1	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ	ความรุนแรงของผลกระทบ	คำอธิบายสำหรับด้านที่ 1	คำอธิบายสำหรับด้านที่ 2
5	สูงมาก	ผู้ปฏิบัติงานถูกลงโทษทางวินัยร้ายแรง	มีข่าวเชิงลบผ่านสื่อเกินกว่า 7 วัน
4	สูง	ผู้ปฏิบัติงานถูกลงโทษทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง	มีการร้องเรียนการทุจริต
3	ปานกลาง	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก เป็นประจำ	
2	น้อย	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก บ่อยครั้ง	
1	น้อยมาก	การปฏิบัติงานติดขัดไม่สะดวก นานๆ ครั้ง	

ระดับความเสี่ยงและมาตรการที่จะใช้ในการบริหารความเสี่ยง

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	การแสดงผล	มาตรการ
4	สูงมาก	15-25	สีแดง	มีมาตรการลด และประเมิน ซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง
3	สูง	9-14	สีส้ม	มีมาตรการลดความเสี่ยง
2	ปานกลาง	4-8	สีเหลือง	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการ ควบคุมความเสี่ยง
1	น้อย	1-3	สีเขียว	ยอมรับความเสี่ยง

เมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงแล้ว จะมีการกำหนดแผนภูมิแสดงความเสี่ยงที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ โดยโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ = คะแนนระดับความเสี่ยง ตามตารางดังต่อไปนี้

ความรุนแรงของผลกระทบ	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
		1	2	3	4	5
		โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง				

3. ผลการพิจารณากิจการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต และระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง และ
4. ผลการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง โดยกำหนดระดับโอกาสที่ความเสี่ยงจะเกิดขึ้นและระดับผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อ กสศ. แล้วจัดทำเป็นเมทริกส์ความเสี่ยง

จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจนำไปสู่การทุจริตของ กสศ. ประจำปี 2564 ตามข้อ 3 และ 4 พบว่ามีเหตุการณ์ความเสี่ยง ที่มีโอกาส ผลกระทบ และระดับความเสี่ยง ตามตารางดังต่อไปนี้

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง
ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร			
1. การจัดทำขอบเขตงาน (TOR) ไม่ชัดเจน	5	4	20
2. การจัดซื้อจัดจ้างรายเดิมๆ เป็นประจำหรือบ่อยครั้ง	5	4	20

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง
3. การคืนเงินยืมตรงจ่ายล่าช้า	4	4	16
4. การจัดทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้างไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	5	15
5. การเบิกจ่ายค่าตอบแทนไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	4	12
6. การลงนามเอกสารผ่านงาน/การอนุมัติของผู้บริหารขาดการ กลั่นกรองอย่างรอบคอบ	3	4	12
7. การเบิกค่าอาหารรับรองการประชุมหรือจัดฝึกอบรมหรือจัด กิจกรรม โดยไม่มีสิทธิ ผิดอัตรา หรือไม่ตรงตามความเป็นจริง	5	2	10
8. การจ่ายค่าตอบแทนการประชุมซ้ำซ้อนเนื่องจากการประชุมอยู่ใน ช่วงเวลาเดียวกันหรือเหลื่อมเวลากันบางส่วน	3	3	9
9. การใช้ใบรับรองการจ่ายแทนหลักฐานการจ่าย	3	3	9
10. ข้อมูลกลั่นกรองโครงการไม่ถูกต้องครบถ้วน/ไม่ตรงตามความเป็น จริง	2	4	8
11. การจ่ายค่าตอบแทนแก่คนในครอบครัว (คู่สมรส พี่น้อง)	2	3	6
12. การใช้ Username/Password ของผู้อื่น	3	2	6
13. การเบิกจ่ายค่าปฏิบัติงานนอกเวลาโดยไม่มีสิทธิ ผิดอัตรา หรือไม่ ตรงตามความเป็นจริง	1	3	3
ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร			
14. ภาครัฐร่วมดำเนินงานส่งมอบงานไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	4	12
15. ภาครัฐร่วมดำเนินงานไม่จ่ายเงินอุดหนุนแก่กลุ่มเป้าหมาย/จ่ายไม่ ครบถ้วนหรือล่าช้าหรือไม่เป็นตามเงื่อนไขของ กสศ.	3	4	12
16. ภาครัฐร่วมดำเนินงานมีเงินคงเหลือในบัญชี/มีเงินสดในมือจำนวนมาก เกินไป	3	4	12

5. สาเหตุของความเสี่ยงและมาตรการหรือแนวทางในการบริหารความเสี่ยง สรุปได้ดังนี้

สาเหตุของความเสี่ยง	มาตรการ/แนวทางการบริหารความเสี่ยง
<p>ด้านที่ 1 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร</p> <p>1. กสศ. มีการออกกฎระเบียบให้มีความยืดหยุ่นเพื่อความคล่องตัวในการทำงาน ทำให้มีการใช้ช่องว่างในการทุจริต</p> <p>2. การผ่านงานและการอนุมัติของผู้บริหารยังขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ</p>	<p>1. จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทางที่สะดวกยิ่งขึ้น</p> <p>2. กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ รวมถึงการมีกรอบเวลาในการทำงานและการหลีกเลี่ยงแนวทางปฏิบัติที่ให้ผู้ปฏิบัติงานคนเดียวทำทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ</p>

สาเหตุของความเสียง	มาตรการ/แนวทางการบริหารความเสียง
3. การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ	3. กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น รวมถึงการควบคุมไม่ให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างจากขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือนอกระบบที่สำนักงานกำหนด
4. การรับบุคลากรยังขาดการตรวจสอบประวัติที่รัดกุม ด้านที่ 2 ความเสียงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร	4. สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
1. กสศ. มีการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายจำนวนมาก	5. สร้างความตระหนัก/จิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความสุจริต รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ชื่นชมยกย่องคนทำถูกต้องและลงโทษคนจงใจละเลยอย่างเหมาะสม
2. ระบบการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายยังไม่เพียงพอ	

6. แผนบริหารความเสียงการทุจริต ประจำปี 2564

เหตุการณ์ความเสียง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสียง	มาตรการ/แนวทางการจัดการ
ด้านที่ 1 ความเสียงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายในองค์กร				
1. การจัดทำขอบเขตงาน (TOR) ไม่ชัดเจน	5	4	20	● สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
2. การจัดซื้อจัดจ้างรายเดิมๆ เป็นประจำหรือบ่อยครั้ง	5	4	20	● จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทางที่สะดวกยิ่งขึ้น
3. การคืนเงินยืมตรงจ่ายล่าช้า	4	4	16	● ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น
4. การจัดทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้างไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	5	15	● สื่อสาร/ฝึกอบรม/ซักซ้อมความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
5. การเบิกจ่ายค่าตอบแทนไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	4	12	● ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น
6. การลงนามเอกสารผ่านงาน/การอนุมัติของผู้บริหารขาดการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ	3	4	12	● ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น

เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการ/ แนวทางการจัดการ
				<ul style="list-style-type: none"> จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ช่องทางที่สะดวกยิ่งขึ้น
7. การเบิกค่าอาหารรับรองการประชุมหรือจัดฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรม โดยไม่มีสิทธิ ผิดอัตรา หรือไม่ตรงตามความเป็นจริง	5	2	10	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ
8. การจ่ายค่าตอบแทนการประชุมซ้ำซ้อนเนื่องจากการประชุมอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันหรือเหลื่อมเวลากันบางส่วน	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ
9. การใช้ใบรับรองการจ่ายแทนหลักฐานการจ่าย	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ
ด้านที่ 2 ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกองค์กร				
10. ภาครัฐร่วมดำเนินงานส่งมอบงานไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> ควบคุม/กำชับการปฏิบัติงานให้หนักแน่นยิ่งขึ้น
11. ภาครัฐร่วมดำเนินงานไม่จ่ายเงินอุดหนุนแก่กลุ่มเป้าหมาย/จ่ายไม่ครบถ้วนหรือล่าช้าหรือไม่เป็นตามเงื่อนไขของ กสศ.	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ
12. ภาครัฐร่วมดำเนินงานมีเงินคงเหลือในบัญชี/มีเงินสดในมือจำนวนมากเกินไป	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> กำหนดหลักเกณฑ์/แนวปฏิบัติให้ชัดเจนหรือจำกัดการใช้ดุลพินิจ